

Кацан Л.О.,
старший викладач кафедри
оперативно-пошукової роботи та
документування факультету
підготовки фахівців для спеціальних
підрозділів НАВС

ОЦІНКА ОСОБИСТОСТІ В ОПЕРАТИВНО- РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ФАКТОР ПРОФІЛАКТИКИ СУСПІЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ

Суттєве погіршення криміногенної обстановки, збільшення проявів політичних конфліктів, економічні негаразди, відсутність стабільності в суспільстві та інші чинники виступають в ролі катализаторів громадянських хвилювань та конфліктів. Все це визначає особливості оцінки особистості в оперативно-розшуковій діяльності з метою здійснення попередження та розкриття злочинів як фактор профілактики суспільних конфліктів. Зрозуміти поведінку особистості неможливо без справжнього знання психології особистості, психологічних механізмів і мотивів, соціально-психологічних явищ і процесів. Ці питання досліджували такі науковці, як: Я.Ю. Кондратьєв, І.Б. Лебедєв, А.М. Олійник, Є.І. Рогов, Цветков В.Л., Чуфаровский Ю.В. та ін.

Завдяки психології, оперативний працівник зможе здійснювати психологічний вплив на джерело інформації, наприклад: використовувати прийоми отримання інформації, встановлення контакту, вплив на психічний стан опитуваного, використання індивідуальних особливостей особистості джерела інформації, формування в нього певних уявлень; визначення істинності інформації.

Одна з основних задач оперативного працівника з вивчення психологічних аспектів особистості певної особи - створення інформаційної бази. З цією метою використовуються результати раніше проведених слідчих дій і дані оперативно-розшукової роботи [1, с. 41].

При вивченні особистості опитуваного оперативний працівник виявляє соціальний статус даної особи, виконуваним ним соціальні ролі, референтні для нього соціальні групи, соціально-позитивні і

соціально-негативні особистісні якості, його психологічні можливості в практичних ситуаціях, що мають значення для розслідування. Вивчення особистості опитуваного спрямоване на визначення найбільш ефективних прийомів психологічної взаємодії з даною особою і на побудову моделей найбільш імовірної картини її поведінки [2, с.51]. Плануючи подолання можливої протидії, необхідно враховувати такі особистісні особливості опитуваного, як рефлексивність, гнучкість або ригідність (стагнація) його мислення, а також характерологічні якості - агресивність, конфліктність поведінки, стійкість чи нестійкість до стресів, до несподівано виникаючих складних обставин. Оскільки вихідні дані про особу опитуваного часто бувають дуже мізерними, можлива побудова декількох ймовірнісних моделей поведінки особи і варіантів тактики її опитування.

Передбачаючи можливість протидії особи, оперативний працівник подумки актуалізує можливу систему прийомів правомірного психічного впливу, планує умови їх реалізації. Він повинен ретельно продумати систему додаткових, уточнюючих і контрольних питань щодо всіх наявних доказів. Постановка цих питань може переслідувати наступні цілі: одержання пояснень за наявними доказами; отримання нових відомостей про факти, що мають значення для розслідування; усунення протиріч у наявних доказах; перевірка правдивості показань; отримання та накопичення суперечливих відповідей для викриття хибності показань [3, с. 87].

Отже, в результаті проведеного дослідження можна зробити наступні висновки. Психологію особистості особи слід вивчати в тих межах, які дозволяють оперативному працівнику забезпечити вирішення кримінально-правових, кримінально-процесуальних, криміналістичних, кримінологічних завдань по конкретній справі. Кваліфікована оцінка особистості вимагає врахування її психологічних закономірностей: потреб, спонукань, що лежать в основі вчинків (мотивів поведінки), загальної структури і окремих рис характеру, емоційно-вольової сфери, здібностей, індивідуальних особливостей інтелектуальної діяльності (сприйняття, мислення, пам'яті та інших пізнавальних процесів, формування образних уявлень, розуміння загальних тенденцій особистісної реконструкції цих уявлень, рефлексивної взаємодії з важливими особами тощо. Подальші наукові розвідки вбачаються у вирішенні актуальних питань підвищення ефективності діяльності оперативних працівників в сфері

профілактики конфліктних ситуацій в суспільстві, переходу на рівень надання послуг населенню у вирішенні нагальних проблем, тим самим зменшуючи стан напруги в суспільстві та формуючи особистість громадянина нового, європейського, формату.

Список використаних джерел

1. Кондратьев Я.Ю. Організаційно-правові та психологічні аспекти оперативно-розшукової діяльності. – К.: НАВСУ. – 1997. – № 1.
2. Олійник А.М. Основи конфліктології. Психологічні засоби діяльності співробітників органів внутрішніх справ у ситуації конфліктів. - М., 2000.
3. Чуфаровский Ю.В.: Психологія оперативно-розшукової та слідчої діяльності. Навчальний посібник / Чуфаровский Ю.В. - М.: ТК Велбі, Вид-во Проспект, 2008. - 208 с.

Ластовець І.В.,
НАВС

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ГАРМОНІЙНОЇ ОСОБИСТОСТІ КУРСАНТІВ ВНЗ МВС УКРАЇНИ

В сучасних умовах трансформації суспільства і органів внутрішніх справ зростає потреба у правоохоронці нового типу, головною характеристикою якого є гармонійне поєднання високого професіоналізму, особистісної зрілості, соціальної компетентності та моральної спрямованості працівника ОВС. Формуванню цих якостей активна увага повинна приділятися у вищих навчальних закладах МВС України.

В контексті проблеми формування гармонійної особистості курсантів ВНЗ МВС України необхідно вирішити наступні питання:

1. Що таке «гармонійна особистість»? Яка структура та психологічні ознаки гармонійної особистості курсанта ВНЗ МВС України?
2. Яким психологічним інструментарієм можна визначити структуру та рівень гармонійності особистості?